

Petak, 5. Juli 2002.
Svedok Sandra Mičel (Sandra Mitchell)
Svedok Ian Hendri (Ian Hendrie)
Svedok Šukri Aljiu (Shukri Aliu)
Otvorena sednica
Optuženu je pristupio Sudu
Početak 9.02 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U ovom svedočenju u pasusu je navedeno da će svedok reći: "Odeljenje za ljudska prava sprovelo je standarde i opšte prihvaćene norme postavljene u međunarodnoj konvenciji o ljudskim pravima" i tako dalje, "uključujući Ženevsku konvenciju (Geneva Convention)" i tako dalje. Dakle, vi govorite o ljudskim pravima i Ženevskoj konvenciji. Moje pitanje glasi: da li mislite da je Klintonova (Bill Clinton) administracija svojom odlukom da bombaduje Jugoslaviju, ugrozila ljudska prava?

SUDIJA MEJ: Ne. To je potpuno nevažno kada je u pitanju svedočenje ovog svedoka. To je potpuno irelevantno. Ona je došla ovde da da izjavu o svom radu i OEBS-u (OSCE Organization for Security and Cooperation in Europe) i morate da ograničite svoja pitanja na to, a ne da postavljate nevažna i politička pitanja. Ne, nema svrhe da se oko toga raspravljamo. A sada joj postavite pitanje vezano za njenu izjavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa dobro, svedok se poziva na Ženevsku konvenciju, gospodine Mej (May). Da li to znači da mi nije dozvoljeno da je pitam ni o Ženevskoj konvenciji?

SUDIJA MEJ: Možete da postavljate relevantna pitanja vezana za Ženevsku konvenciju, a ne irelevantna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O, to su nevažna pitanja? U redu, gospodine Mej. Poenta vašeg svedočenja, kao i vaših ličnih nabrojanih referenci, koliko ja razumem, je uveravanje u objektivnost tvrdnji sadržanih u knjizi "Kako viđeno, tako rečeno" (As Seen, As Told). Je li to tako? Da bi tvrdnje bile objektivne, treba da budu objektivni posmatrači.

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li podrazumevate da osobe koje kontroliše jedna takva zločinačka organizacija kao što je OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves), albanska narko-mafija, predstavljaju objektivne posmatrače?

SUDIJA MEJ: To pretpostavlja da su svedoci sa kojim je ova svedokinja i njena organizacija razgovorali, da su oni bili pod kontrolom OVK. Ako želite da postavite to pitanje svedoku, morate prvo da pitate da li su to bili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde ste imali svedoka druge strane, Albanca, koji je svedočio i o tome, doduše ne baš mnogo voljno, da postoje...

SUDIJA MEJ: I ne upravo onako kako ste vi izneli, ali ako želite tako nešto da kažete, onda treba da pitate to svedoka. Gospođu Mičel (Sandra Mitchell), sa raznim ljudima sa kojima ste vi razgovarali na čije se vi izjave oslanjate, kosovske Albance, da li je vaš utisak da su oni bili pod kontrolom OVK ili mafije ili preprodavaca droge?

SVEDOK MIČEL: Časni Sude, naši izveštaji se zasnivaju na svedočenjima i razgovorima sa hiljadama pojedinaca, naročito u periodu pre nego što se povukla misija OEBS-a (OSCE Kosovo Verification Mission) sa Kosova, od oktobra do marta i naročito smo se sastajali sa predstavnicima OVK da bismo razgovarali o konkretnim navodima, o kršenju ljudskih prava koja su se njih ticala. Mislim da nikada nismo razgovarali sa nekim ko nije bio voljan da sa nama razgovara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je osnovana pretpostavka da nalazi mogu biti objektivni ako sagovornici govore istinu, gospođo Mičel?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ono šta smo mi pokušavali da postignemo u našim razgovorima sa ljudima sa Kosova je njihova verzija činjenica za koje su oni smatrali da su tačne. Mi nismo pokušavali da utičemo na njih ni na kakav način da bismo dobili bilo kakvu verziju istine u koju smo mi verovali. Mi se uvek nadamo da će nam naši sagovornici, kada razgovaramo sa njima, kazati istinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja ne dovodim u pitanje vašu dobru volju da saznate istinu, ali da li pretpostavljate da su vam sagovornici govorili istinu?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Da bismo dolazili do zaključka o istini, pretpostavljam da moramo da se oslanjamo na način na koji su se tim činjenicama rukovali ljudi u organizaciji i na zaključke koji su izvedeni iz, na osnovu hiljade razgovora koji su bili sprovedeni vrlo pažljivo. Ništa u bilo kojoj od knjiga se ne zasniva na tvrdnjama za koje mi nismo smatrali da su dobro osnovane i da se oslanjaju na prilično ubedljive dokaze u vezi tih tvrdnji. Tako da smatramo da su naši zaključci o tim razgovorima tačni i da su tačno prikazani u tim knjigama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro recite mi da li ste na primer imali u vidu, evo pročitacu vam jedan primer, to je primer o kome je pisao "Toronto Gloub i Mejl" (Toronto Globe and Mail)

8. septembra 1999. godine, gde se govori: "Dopisnik Si-Bi-Es-a (CBS, Canadian Broadcasting Corporation), Nensi Duram (Nancy Durham) se proslavila tako što je otišla duboko u Kosovo sama, kao ekipa koju je sačinjavala samo jedna žena i donela je priče i mrtvima i živima iz rata. Ispostavilo se da je njen dirljiviji izveštaj o jednoj osamnaestogodišnjoj devojci Rajmundi (Rajmunda) koja se zaklela da će se osvetiti za smrt svoje sestre, koje su ubile srpske snage, ispostavilo se da je to laž".

SUDIJA MEJ: Ja ću da vas prekinem, gospodine Miloševiću. Vi ste čuli da smo mi često govorili da su viđenja novinara potpuno irelevantna. Vi, u stvari, čitate jedan novinski izveštaj o jednom potpunom irelevantnom događaju. Ako za ovu svedokinju imate relevantno pitanje, molim vas da ga postavite. A nema svrhe da čitate novinske izveštaje koji, kao što smo to već više puta rekli, ne predstavljaju dokazni materijal. Ako želite da pozovete svedokinju, vi to možete da učinite, ali molim vas da postavljate relevantna pitanja. Ako ne, moraćemo da pređemo na neku drugu temu ili da završimo ovo unakrsno ispitivanje. A sada, molim vas da postavite pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Upravo tu piše da je, kad je napravila posetu posle rata, da je zatekla njenu sestru živu i zdravu. Ta koja je ubijena srpskim rukama i koja je bila jedna od prvih priča, srceparajućih, o srpskim zločinima, da se igra, da je živa i zdrava. I to tu piše. Prema tome...

SUDIJA MEJ: Koje je pitanje za ovog svedoka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Za svedoka: da li je imala u vidu ovakvu praksu koja je bila veoma rasprostranjena? Ja mogu da vam ovde iznesem mnogo drugih primera. Namerno citiram zapadne izvore. Ne jugoslovenske, već zapadne.

SUDIJA MEJ: Nije važno, nije to bitno, ali šta vi kažete, šta tvrdite, koja je bila rasprostranjena, uobičajena praksa koju vi želite da predočite svedokinji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Uobičajena praksa je bila da se bezočno laže o navodnim zverstvima koja su se uvek događala u nekom drugom selu, koja neko nije video, da se šire glasine i tako dalje i da su onda, naravno, propagandisti OVK, a naravno i NATO propagandisti radili na tome da se...

SUDIJA MEJ: U redu, mi ćemo to onda da uobličimo u formu pitanja kao što treba da se uradi. Gospođo Mičel, po vašem mišljenju, na Kosovu kao i na osnovu iskustva vaše ekipe, da li ste videli da postoji praksa da se laže o zverstvima, a da se onda na osnovu toga pravi propaganda? Da li je bilo slučajeva za koje ste vi saznali o ljudima koji su izmišljali stvari, a što se kasnije ispostavilo netačnim? Možete li da nam pomognete?

SVEDOK MIČEL: Časni Sude, kad god se bavite zadatkom da dokumentujete kršenja ljudskih prava tokom oružanog sukoba i tokom ogromnog kretanja stanovništva i obrnuto, kada se završi sukob, kada se to stanovništvo vraća, čine se ogromni napori da se sazna istina i da se verifikuje koliko je god moguće to šta vam govore ti ljudi koji su vrlo često traumatizovani i koji su možda čak pre nekoliko sati prošli kroz jedan događaj kada im je život bio u opasnosti. Misija OEBS-a u kojoj sam ja radila i Odeljenje za ljudska prava (Department for Human Rights) kojim sam ja upravljala tokom perioda ta dva izveštaja, tokom tog dvanaestomesečnog perioda je ustanovilo brojne protokole i procedure da bi bili sigurni da informacije koje dobijamo, da se pregledaju i analiziraju i tumače na najprecizniji način. I ja sam podnela vama na uvid mnoge od procedura koje smo mi koristili da bismo pokušali da obezbedimo upravo to o čemu sam govorila. Ja ću rado da odgovorim na pitanja ako će to biti korisno. Nije mi poznato da su nam rečene laži u vezi sa izveštajem o kojima smo mi izveštavali i za koje bi se kasnije uspostavilo za te stvari da nisu tačne tokom fizičkog pregleda na terenu. Ja mislim da je tokom našeg rada, mi smo vrlo često razgovarali sa ljudima u čiju smo verodostojnost sumnjali, ali kao što sam rekla, mi imamo načine da to proverimo.

SUDIJA MEJ: Možda bi nam pomoglo kada bi nam naveli način kako vi verifikujete te informacije.

SVEDOK MIČEL: Pre nego što se misija povukla, prvenstveno mislim na period od decembra 1998. do marta 2000. godine, nije bilo pristupa za Međunarodi sud, za Tribunal, kao ni za mnoge druge, međunarodne organizacije, koje su nadležne za situaciju u vezi sa ljudskim pravima na Kosovu, tako da nismo mogli da dođemo tu na teren. Tako je OEBS smatrao da ima dodatnu odgovornost da dokumentuje sva ta kršenja u odsustvu drugih organa koji bi mogli to da urade, tako da smo se mi pojavljivali na licu mesta kada bi došlo do ubistava tokom sukoba. Uzimali smo izjave od svedoka. Informacije su bile dostupne malom broju ljudi. Mi smo ih davali samo onima koji su trebali to da znaju i svi su to poštovali, uključujući i šefa misije. Te informacije smo držali pod ključem i davali smo ih samo onim funkcionerima koji su imali zvaničnu nadležnost u vezi sa tim i to je, takođe, prosleđivano prikladnim domaćim organima kao što je Ministarstvo pravde, da bi razgovarali o tim navodima. Posle evakuacije i tokom pripreme izveštaja, informacijama se drugačije rukovalo, zato što smo mi sami nismo imali više pristup na Kosovu, tako da smo mi sve to izneli iz pokrajine. Kada smo pripremali poglavlja za ove izveštaje, mi smo vršili geografske analize, isto kao i konkretna kršenja ljudskih prava o kojima su nam pričale izbeglice. Onda smo ih grupisali konkretno, po grupama, u smislu da li je to bila zajednica koja je bila najviše izložena riziku, tako što smo to analizirali na tri različita načina. Imali smo tri mogućnosti da potvrdimo, proveravamo ono šta je rečeno putem tih drugih različitih intervjua, razgovora koji su vođeni.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li ja da nastavim?

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, iz ovoga šta ste rekli proizilazi da su svi vaši nalazi za vreme trajanja misije sadržani u izveštajima Kosovske verifikacione misije. Je li tako?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ono šta se nalazi u ovim izveštajima koje vi spominjete su nalazi u vezi sa radom koje je sproveo Odeljenje za ljudska prava unutar misije OEBS-a. Misija je imala različita odeljenja koja su se bavila različitim pitanjima verifikacije, koja je bila potrebna na osnovu međunarodnih dokumenata. Znači, ovi izveštaji su koncentrisani na Odeljenje o ljudskim pravima za tri različite kosovske misije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Meni nije bitno na koliko su odeljenja koncentrisani. Bitan mi je vaš odgovor da su ti vaši nalazi sadržani u izveštaju Verifikacione misije OEBS-a? Pa, s obzirom da su sadržani u izveštaju Verifikacione misije OEBS-a, da li vi cenite da u tim izveštajima do vašeg povlačenja, nema nalaza o nekim masovnim kršenjima ljudskih prava, proterivanjima i tako dalje, ili ih ja možda nisam video, nisam zapazio u tim izveštajima?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Možda bi bilo dobro da dobijem malo razjašnjenje.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, molim vas da razjasnite šta ste mislili. U izveštajima se govori o kršenjima ljudskih prava, zar ne i o masovnim progonima?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospođa Mičel je, koliko shvatam, bila šef Odseka za ljudska prava Kosovske verifikacione misije. To je tako. Valjda nije sporno. Kosovska verifikaciona misija je davala svoje izveštaje i OEBS-u i zemljama članicama i nama, naravno. I, dakle, u tim izveštajima Kosovske verifikacione misije ja nisam pronašao nikakve nalaze o masovnim kršenjima ljudskih prava koje je utvrdila verifikaciona misija. Pa pitam da li postoji nešto drugo, kako je to moguće da ih nema tamo ako je to bilo...

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Možda mogu da razjasnim. Kosovska verifikaciona misija je imala različite vrste procedura pri podnošenju izveštaja kao i pravila kako se to radi. Misija je jedna

od brojnih misija na terenu kojima je rukovodila međuvladina politička agencija koju sačinjavaju 55 ili 54 zemlje u vreme kada je pripremljen ovaj izveštaj, zato što je tada Jugoslavija bila suspendovana. Tako da su izveštaji išli do rukovodećih tela OEBS-a, ono šta se naziva "trojka", a to uključuje predsedavajućeg te godine, kao i prethodne godine i naredne godine. Tako da smo imali niz izveštaja koje smo pravili redovno ili *ad hoc* i koji su bili upućivani u kancelariju predsedavajućeg. To je slato iz kancelarije šefa misije. Takođe su postojali nedeljni izveštaji koji su išli u kancelariju u Beču (Vienna) i svim članicama organizacije, uključujući i Jugoslaviju. Njoj su ipak uručivani izveštaji koji su stizali sa Kosova u tom periodu. Izveštaji o ljudskim pravima, naši izveštajni protokoli, sada zalazimo u strukturu misije, uz izuzetak nekoliko saopštenja za štampu, ovde se radi o jedinim javnim izveštajima misije o situaciji koja se tiče ljudskih prava na Kosovu. Ja se nadam da je to donekle razjasnilo stanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste mi odgovorili na pitanje. Ako tvrdite da je bilo masovnih kršenja ljudskih prava za vreme prisustva Verifikacione misije, kako to da izveštaja o tim masovnim kršenjima ljudskih prava nema u izveštajima Verifikacione misije za vreme njenog boravka u Jugoslaviji?

SUDIJA MEJ: Svedokinja je upravo odgovorila. Rekla vam je da su to izveštaji koje mi imamo pred nama i tu se govori o masovnim kršenjima. To je izveštaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nisam shvatio da je ova knjiga izveštaj koji je Verifikaciona misija zvanično uručivala jugoslovenskim organima, naročito nakon protoka vremena. Ali ako je to vaše objašnjenje, komentar nije potreban. Dakle...

SUDIJA MEJ: Gospođo Mičel, da li znate da li je ovo takođe prosleđivano jugoslovenskim vlastima, ovaj izveštaj koji smo videli?

SVEDOK MIČEL: Da, časni Sude, jeste. Kopije tog izveštaja su deljene svim vladinim telima u Srbiji kao i jugoslovenskoj Vladi u Prištini (Prishtine) i u Beogradu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislite ovo što sadrži vaša knjiga?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Same knjige.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi tvrdite da izveštaj Verifikacione misije za period do 20. marta, dok je misija bila na Kosovu, sadrži sva ova pitanja o kojima vi sada govorite o vašoj knjizi?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Prvi deo izveštaja koji pokriva period od oktobra 1998 do juna 1999. godine sadrži opširnu dokumentaciju, najopširniju što je misija mogla da skupi tokom obavljanja zadataka za koje smo bili pozvani da ih obavljamo. Ona sadrži informacije o znatnim kršenjima ljudskih prava pre povlačenja misije i naš zaključak je bio da su se oni događaji koji su se dešavali pre povlačenja misije, da su se ponavljali stalno tokom vazdušne kampanje NATO-a u svim zajednicama. A primeri koje mogu da spomenem je ubistvo civila u Račku (Recak), ubistvo boraca u Rogovu (Rogove), zaseda civila u selu Raka (Rake), takođe proterivanje stanovništva, paljenje kuća, zimske vežbe u Vučitrnu (Vushtrri), kao i vežbe u Kačaniku (Kacanik) gde smo takođe videli da se stanovništvo premešta da bi se uklonila pretnja od OVK. Znači, ovo su obrasci koji su postojali i pre nego što se misija povukla u martu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, što se tiče tih sukoba sa terorističkim grupama, pomenuli ste i Rogovo i to postoje posebni izveštaji Verifikacione misije i tu su bili ljudi koji su za taj deo posla bili zaduženi, a oni to nisu protumačili, gospođu Mičel, kao kršenje ljudskih prava, nego kao legitimna dejstva snaga Vlade.

SUDIJA MEJ: Da li vi stvarno tvrdite, pokušavajući da sažmete sve iskaze svedoka koje smo do sada čuli, da je KVM smatrala da je

ono što se dogodilo u Račku legitimna akcija? Ako vi kažete da su to svedoci do sada govorili, onda iskrivljavate iskaze svedoka. Idemo na neku drugu temu, čini mi se da ovo nema smisla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, na Račak ću tek doći. Pomenio sam Rogovo, a ne Račak. Prema tome, vi iskrivljavate a ne ja, a ovde ste čuli...

SUDIJA MEJ: Idemo dalje sa iskazom i unakrsnim ispitivanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da skratimo celu proceduru oko ovih pitanja. Kakav ste vi zaključak izvukli o razlozima egzodusa sa Kosova i Metohije? Samo ukratko, molim vas.

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Iskazi o prisilnim deportacijama su takvi da su dokazi koje smo mi o tome prikupili ogromni. I od skoro 2.800 izjava koje smo sakupili od izbeglica u logorima u Albaniji (Albania) i Makedoniji, jer mi smo imali svoje ljude u tim područjima i pre nego što su izbeglice došle, u svakoj od tih izjava govori se o tome da je Kosovo napušteno, da su ljudi otišli sa Kosova na način koji nije bio dobrovoljan. Ljude su ucenjivali, to je bio jedan od zajedničkih elemenata njihovih iskaza. Jugoslovenske i srpske snage bezbednosti oduzimale su im novac, mnogi su videli kako su im zapalili kuće, videli su kako snage bezbednosti kradu predmete iz njihovih kuća. Vrlo često dolazili su bez ličnih isprava, bez registarskih tablica automobila. Mnogi su rekli da su im ti dokumenti oduzeti kad su odlazili sa Kosova. Kad su odlazili sa Kosova, rečeno im je da im isprave više neće trebati i da se više nikada neće vratiti na Kosovo. Isto tako, deportacije su izvođene uz mnogo nasilja, ubistava i to i kad su sela bila praznjena i kad su konvoji prolazili kroz kontrolne tačke na kojima bi dolazilo do novih ucenjivanja i novih ubistava. Naš zaključak je bio da je na Kosovu stalno sprovedena jedna masovna deportacija. Kao što sam već rekla, videli smo mnogo indikacija i mnogo iskaza iz prve ruke, da je do takvih deportacija došlo u Vučitrnu, Kačaniku i pre našeg odlaska.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li ste uopšte, i ako ste uopšte, pokušali da objasnite razloge iz kojih ste na primer 100.000 građana srpske nacionalnosti za vreme bombardovanja napustilo Kosovo?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Mi smo imali priliku da razgovaramo sa veoma malo izbeglica kosovskih Srba. To je bilo zato jer je naš mandat bio ograničen na granice pokrajine Kosovo u to vreme i na logore u Albaniji i Makedoniji. Mi nismo imali pristup ostatku Jugoslavije gde se uputila većina kosovskih Srba, izbeglica, gde su oni bili raseljeni. Ono malo kosovskih Srba sa kojima smo uspeli da razgovaramo i koji su prešli preko granice kod Blaca (Blace), su, za razliku od albanskih izbeglica koji su rekli da beže zbog akcija snaga jugoslovenskih i srpskih snaga bezbednosti, srpske izbeglice su rekle, neki od njih mislim da su rekli da beže pred bombama NATO pakta. Međutim, kao što sam rekla, razgovarali smo tek sa šačicom srpskih izbeglica za razliku od hiljadu albanskih izbeglica i to se, naravno, nalazi u našem izveštaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S obzirom da ste ovako sistematično izložili neke razloge zbog kojih smatrate da je došlo do egzodusa Albanaca, želeo bih da čujete sedam razloga koje je jedan stručnjak istakao, a preneo ih je Jirgen Cenc (Jurgen Zents), predstavnik za štampu Socijal-demokratske partije u nemačkom Parlamentu, pa da mi kažete da li neki od tih razloga vi smatrate nepostojećim ili smatrate beznačajnim? Evo kojih sedam razloga je on naveo, doduše ni ja se s njima ne slažem jer mislim da je bombardovanje prvenstven razlog, a on ih deli na sedam razloga. Ali bih hteo da čujem vaše mišljenje...

SUDIJA MEJ: Dobro, idemo onda sistematski. Postavljajte jedno pitanje, jedno po jedno, a ne celu seriju od sedam. Dakle, kažite te stvari jednu po jednu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa svedokinja se ne potpisuje prstom, pa pretpostavljam da može da čuje sedam razloga i da mi kaže da li...

SUDIJA MEJ: Ne, pitanja treba postavljati na pravilan način i na propisan način. Jedno po jedno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prvo: "Strah da ih ubiju NATO bombe i želja da se pobegne od opšteg razaranja i teških uslova stvorenih vazдушnim napadima, kao što je, na primer, nedostatak čiste vode u skoro svim urbanim područjima".

SUDIJA MEJ: Usput rečeno, da li vi govorite o izbeglicima Srbima ili Albancima sa Kosova?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Govorim o izbeglicama Albancima i to se odnosi i na Albance i na Srbe i na sve izbeglice, gospodine Mej. Nema rata bez izbeglica i izbeglice se ne formiraju po nacionalnoj...

SUDIJA MEJ: Dobro, dobro. U redu, dakle idemo na taj način. Samo trenutak. Dozvolite svedokinji da odgovori. Prva stvar koja je rečena je da su ljude ubijale NATO bombe i da je postojala želja da se pobegne iz razaranja i teških uslova. Da li je to bio razlog koji se na osnovu vašeg iskustva, vaših nalaza, da su izbeglice govorile da je to bio razlog?

SVEDOK MIČEL: Ne.

SUDIJA MEJ: Sledeće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Strah da se nađu u unakrsnoj vatri između OVK i jugoslovenske vojske"...

SUDIJA MEJ: Jeste li čuli za to kao razlog?

SVEDOK MIČEL: Ne bih rekla da je to bio značajan razlog za odlazak izbeglica. To nije bio razlog koji su neki ljudi spomenuli, pogotovo oni iz ruralnih područja i iz područja u kojima je OVK

imala jaku prisutnost. Dečani (Decane), Srbica (Skenderaj), dakle taj razlog je, na neki način, više geografski i povezan sa mestima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Napadi jugoslovenskih vojnika, srpske policije i paravojnih formacija često su bili izazvani napadima OVK sprovedenih pod pojmom zaštite etničkih albanskih civila".

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Rekla bih da to ima veoma malo veze sa razlozima koji su naterali ljude da odu za vreme vazdušne kampanje. Dakle, govorim sada o periodu od 24. marta nadalje. Pre toga, a to se takođe navodi i u našem izveštaju, bilo je nekih incidenata na Kosovu još dok smo mi bili tamo, u kojima su napadi u područjima gde je bilo civila stvorili manje premeštanje stanovništva. Na primer, to su bili zimski manevri u Vučitrnu i Kačaniku, pogotovo u Kačaniku je bilo nešto OVK i tamo je bilo čarki sa jugoslovenskim vojnicima koje su prouzrokovale raseljavanje tih ljudi, ali ne za vreme vazdušne kampanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sledeće je: "Širenje panike i groznih priča u programima desetak malih kratkotalasnih radio stanica OVK, NATO pakta i Albanije uz propagandu koju je OVK emitovala iz Albanije preko Radio Tirane".

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Praćenje medija je posao koji je OEBS obavljao u okviru svojih sporednih dužnosti, koje sam ranije spomenula. Ja ne mogu da se setim da su albanski mediji na bilo kakav neodgovoran način pridoneli egzodusu stanovništva. Naše su bojazni u vezi sa medijima tada bile mnogo veće u vezi sa beogradskim medijima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To verujem. Sledeće: "Bande pljačkaša, pripadnika albanske mafije i OVK koje su iznuđivale novac, pljačkale kuće, odnosile sve od vrednosti, a zatim spaljivale kuće da bi stvorile politički efekat".

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: To uopšte nije relevantno za periode pre i za vreme vazdušne kampanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Trupe OVK koje su proglasile opštu mobilizaciju time prisilivši sve raspoložive muškarce da uđu u njihovu vojnu službu. Oni koji su se tome protivili, bili su fizički zlostavljani i pušteni tek nakon što bi platili ucenu".

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Meni nisu poznati bilo kakvi navodi ovog intenziteta. U nekim izveštajima u prvim danima izbegličke krize, početkom aprila bilo je nekih izveštaja iz područja Kukeša, u području Kukeša gde se nalazilo nekih 300.000 ili 400.000 izbeglica, da je možda u tim logorima sprovedena neka mobilizacija. Mi smo se time odmah pozabavili, jer je jedan od naših dužnosti zaštita izbeglica i zaključili smo da se ne radi niokakvoj rasprostranjennoj ili sistematskoj aktivnosti. Prema tome, nije nam poznata nikakva prisilna mobilizacija od strane OVK. Ali želela bih, takođe, da dodam da je sasvim uobičajeno da u svakom konfliktu, barem u onima gde sam ja radila, da se takve glasine uvek javljaju u izbegličkim logorima. Prema tome, to nije neuobičajeno. Međutim, mi nismo pronašli nikakve dokaze koji bi to potkrepili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je bilo poznato ili je to bilo i u vreme kada je vaša misija bila na Kosovu, da je OVK proglasila opštu mobilizaciju? Ovde je bilo i dokumentovano to da je proglašena opšta mobilizacija.

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ja nikada nisam videla te dokumente o mobilizaciji koje vi pominjete. Mene to ne bi iznenadilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I sedmi razlog koji navodi je: "Najave OVK da će NATO uskoro izvršiti masovni kopneni napad". Dakle, od ovih svih sedam razloga koje je on naveo...

SUDIJA MEJ: Dozvolite prvo svedokinji da odgovori na ovaj zadnji razlog.

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Pa, ako je OVK i iznela takav proglas, to nije bio razlog zbog kog su ljudi napustili Kosovo. Ljudi su napustili Kosovo zato što su ih terorisale jugoslovenske i srpske

snage bezbednosti, a ne zbog neke najave ili proglasa ovog tipa koji ste vi spomenuli.

SUDIJA MEJ: Da li je bilo ko spomenuo taj razlog odlaska?

SVEDOK MIČEL: Ne. Koliko ja znam, ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li vam se čini logičnim, pošto kažete da ste samo šaćicu Srba intervjuisali, da li vam se čini logičnim da iz razloga o kojima vi govorite Kosovo napusti 100.000 srpskih civila za vreme bombardovanja, ako bombardovanje nije razlog?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Iako je istina da smo mi bili u stanju da razgovaramo tek sa manjim brojem kosovskih Srba za naš prvi izveštaj, drugi izveštaj koji pokriva period od juna do oktobra 1999. godine opsežno se bavi tretmanom kosovskih Srba na Kosovu, onih koji su ostali na Kosovu. Kad je reč o razlozima zbog kojih su oni otišli, oni su rekli da odlaze zato jer se boje NATO bombardovanja. Iako su to rekli, sigurna sam da su se toga i bojali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, samo su se Srbi po ovome što se može izvući kao zaključak iz toga šta vi govorite, bojali NATO bombardovanja, a Albanci se nisu bojali NATO bombardovanja. Je li to vaš stav?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Mislim da ne mogu da dam takvu vrstu izjave. Ja sam ovde da pokušam da objasnim šta znače nalazi koje smo mi dobili. Mi nismo imali pristup izbeglicama, kosovskim Srbima, za vreme vazdušne kampanje. Mi smo uspeli da razgovaramo samo sa kosovskim Srbima koji su ostali na Kosovu i to nakon rata. I, kao što sam rekla, njihova situacija je vrlo detaljno dokumentovana u drugom delu našeg izveštaja i to nije ružičasta situacija. Međutim, kad je reč o razlozima zbog kojih su kosovski Srbi odlazili za vreme vazdušne kampanje, moram da vas uputim na druge organizacije koje o tome imaju podatke.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, iskoristili ste tri četvrt sata. Ovo je, naravno, opsežniji svedok tako da možete da ispitujete sve do pauze, to će vam dati ukupno sat i po sa ovim svedokom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali onda ću zamoliti svedokinju da kratko odgovara na pitanja. U okviru druge faze rada, posle povlačenja misije 20. marta 1999. godine, rekli ste da je Odeljenje za ljudska prava nastavilo sa radom i to u izbegličkim logorima Makedonije i Albanije, je li to tako?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete da ste prikupili hiljade i hiljade izjava. Je li tako?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Mislim da je ukupni broj negde 2.800. Od toga je 1.100 prikupljeno u logorima u Makedoniji, u Albaniji, a ostale u Makedoniji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pročitaću vam vašu izjavu samo da utvrdimo par činjenica. Tačka 11 vaše izjave: "Po povlačenju sa Kosova OEBS-ova Verifikaciona misija je nastavila sa prikupljanjem podataka preko Odeljenja ljudskih prava" i tako dalje. "Ja sam nadgledala i zadužila više od 200 ljudi da sakupljaju informacije o izbegličkim logorima po čitavoj Albaniji i Makedoniji. OEBS je po logorima često postavljao šatore kao bezbedno mesto za razgovore s izbeglicama. Kada ovo nije bilo moguće, OEBS-ova vozila služila su nam kao mobilne kancelarije". Dakle, imali ste 200 ljudi, radili ste danonoćno, kako razumem, jer ste čak i vozila upotrebljavali kao mobilne kancelarije, a proizilazi kada se broj ovih 2.764 u zbiru u Makedoniji i Albaniji, znači dve i sedamsto i nešto podeli sa tim brojem ljudi i ovih 78 dana ispada da je po članu vašeg personala svakom trebalo šest i po dana ili šest dana da dobije jednu izjavu. Da li to ukazuje na nastojanja da se selektivno dođe do podataka koji su bili ciljani u vašim istraživanju ili ne?

SUDIJA MEJ: Jeste li shvatili matematiku?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Da, jesam. Iz ovog zaključka koji je izneo optuženi nedostaje nekoliko faktora i to zaključak čini pogrešnim. Iako mi jesmo razmestili 200 ljudi po Albaniji i Makedoniji, ta brojka obuhvata naše kolege prevodioce i druge. 75 ljudi, njih 75 iz našeg osoblja radili su u Albaniji u kojoj se u tom trenutku odvijala teška humanitarna katastrofa, zbog dolaska velikog broja izbeglica koje su dolazile kako se činilo u veoma kontrolisanim talasima, od po 50.000 na dan. Prema tome, 200 radnika na dan je varljiva brojka. Misija je prolazila i kroz smanjenje tako da je nešto od tog vremena potrošeno i na organizovanje. Prema tome, vaša matematika je, jednostavno, pogrešna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da ne gubimo vreme na ta pojašnjenja, mnogo ćemo da ostavimo strani, ali nije sporno da je ukupna cifra 2.764 ukupno uzetih izjava za ovo vreme. To proizilazi iz izjave i vaša ta cifra nije sporna. Ukupno 2.764 izjave ste skupili. Je li tako?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da se govori o skoro 800.000 izbeglica i da ono šta vi imate kao navode ukupno 2.764 lica treba da potvrdi nekakve opšte zaključke o 800.000 izbeglica? Je li to tačno?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ne, ne radi se o tome. Ovaj izveštaj opisuje nalaze iz 2.764 izjave i na temelju tih izjava izvlači neke zaključke. Između ostalog, to je zasnovano na činjenici da mi u tim izjavama imamo izbeglice koje predstavljaju razna geografska područja, razne polove, razne starosne grupe. Pokušavali smo da budemo raznovrsni, da koristimo razne načine, da na razne načine prikupljamo informacije. Prema tome, želeli bismo da dobijemo dobre uzorke. Ovaj izveštaj zaista opisuje događaje kroz koje je prošlo 2.764 ljudi, ali se onda izvlače zaključci o širim događajima koji su se odigrali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi, ali vrlo kratko, molim vas, kojim metodom ste birali svoje sagovornike? Je li to bio slučajni uzorak ili ste imali nekakav selektivan metod?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Govorite o izbeglicama?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da o tih 2.764.

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Dobro, pokušaću da budem kratka. OEBS je imao poseban odnos sa Albancima. Oni su se vozili u tim narandžastim vozilima i albanska zajednica u kojoj postoje starešine, je takva kad bismo mi ušli u neki logor, onda bi nam prvo prišli njihovi predstavnici. Oni bi nam ponudili pomoć, rekli bi šta nam treba i tako dalje, a onda bismo mi kroz, dakle, takvu jednu mrežu njima dali do znanja da nas zanima da čujemo kakva su bila iskustva ljudi koji su napuštali Kosovo i da nas posebno zanimaju teški zločini, ili teška kršenja ljudskih prava. Prema tome, svedoci koji su bili žrtve ili koji su direktno videli ubistva, razaranja imovine, silovanja i takve vrste događaja, dakle sve ono šta mi u našem rečniku zovemo "kritični događaj", mi smo nastojali da razgovaramo sa takvim ljudima. Isto tako, pokušali smo da nastojimo da razgovaramo i sa ženama i sa muškarcima, iako je veoma teško u tom društvu navesti žene da govore o zločinima počinjenim nad njima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A odgovorite mi, s obzirom na to da u izjavi govorite da ste obezbeđivali bitne informacije da budu dostavljene ovoj instituciji, kako je i kada ustanovljena saradnja između vašeg odeljenja misije OEBS i ovog takozvanog Suda?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Moj prvi kontakt sa ovim Međunarodnim sudom bio je u vreme faze planiranja misije. Znači, to mora da je bilo negde sredinom oktobra, početkom novembra i tu se radilo o jednom administrativnom nivou saradnje. Operativno gledano, saradnja je počela 16. januara, dan nakon ubistava u Račku, kada je ambasador Voker (William Walker) zatražio da ovaj Sud pomogne u istrazi tog događaja i od onda smo regularno saradivali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je vama poznato koliko se lica sa kojima su vaši ljudi razgovarali ovde pojavilo u svojstvu svedoka?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Nisam pogledala celu listu. Ja znam da se nekoliko mojih kolega ovde pojavilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ne govorim o vašim kolegama, nego o svedocima Albancima.

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ne, to ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste za svoj rad, koliko razumem iz izjave, bili neposredno odgovorni šefu misije.

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koliko često ste se s njim susretali za vreme boravka na Kosovu?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Rekla bi da smo se sastajali samo prema potrebi. U fazi planiranja misije sastajala sam sa njime dosta često. Međutim, to je bilo dosta u kontekstu diskusija o planiranju. Kad je reč o nekim kritičnim događajima, onda bi se s njim sastajala možda jedanput ili dvaput dnevno. Na primer, to su dani kad se dogodio Račak i neki drugi incidenti. I onda kad smo se povukli sa Kosova, počela sam sa njim da se sastajem redovnije. Međutim, to je obično bilo na sastancima našeg višeg osoblja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete u izjavi da je rad ovog vašeg odeljenja dostigao vrhunac nakon vaše istrage o ubistvima u Račku. Objasnite mi kakvu ste vi to istragu sproveli u Račku?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Kada se dogodilo to u Račku, to je onda postala odgovornost Odseka za ljudska prava, zato što smo mi imali osoblje sa potrebnim kvalifikacijama da izađe na lice mesta i da to sve dokumentuje, koliko je to moguće, sa sredstvima sa kojima smo mi u to vreme imali na raspolaganju u misiji. Ono šta smo uradili u Račku, tada smo snimili video trakom tu lokaciju, jako detaljne fotografije tela smo napravili, povreda

na tim telima. Uzeli smo izjave od svih od kojih smo mogli da ih uzmemo, od svedoka ili od nekog ko je možda znao nešto o tome. Takođe smo razgovarali sa vlastima. Ja sam se bavila forenzičkom stranom čitavog događaja i pokušala sam da dobijem pristup obdukcijama i tako dalje, razgovarali smo sa istražnim sudijom, sa šefovima policije u tom kraju. Moja uloga je bila da to operativno sprovedim, a time mislim da svaki dan pratim svedoke, skupljam informacije, predajem ih i da održavam vezu sa Međunarodnim sudom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste dokumentovali i druge događaje na kojima ste prikupljali podatke?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste povodom Račka posebno tesno sarađivali s gospodinom Vokerom?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ja sam njega detaljno informisala o činjenicama onako kako se to razvijalo, iako on nije imao pristup izjavama koje su uzet, tako da je on pročitao izjave, on je primao usmene izveštaje od mene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S obzirom na to da ste povodom događaja vi sprovedli istragu, recite mi kako ste vi saznali za događaj u Račku? Ko vas je o tome obavestio? Kad ste dobili prvu informaciju vezano za Račak? Molim vas, samo mi što preciznije odgovorite.

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Prvo sam čula veče pre, ja sam čula neke radio komunikacije između generala Mezoneva (Joseph Omer Michel Maisonneuve) i štaba. Oni su prebacivali ljude u bolnicu, a onda te večeri nije bilo mnogo vesti. Jako rano sledećeg jutra, pre sastanka višeg osoblja, mene je šef misije obavestio da je došlo do jedne situacije u Račku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je, znači, bilo ujutro, onog dana posle događaja u Račku?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko vas je obavestio o tome pre nego što je otišao u Račak?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Mislim da je jedan od zamenika šefova misije mene o tome obavestio. Ja nisam videla ambasadora Vokera pre nego što je on otišao u Račak, iako sam bila u vezi sa drugima koji su putovali s njim. Moja uloga je bila da rukovodim stvarima na nivou štaba i da se pozabavim svim pitanjima o tome koja su stizala, a isto tako da vidimo šta ćemo da radimo sledećeg dana i posle toga u odnosu na ovaj incident.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta vas je obavestio taj njegov pomoćnik?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Koliko se sećam, bilo je dosta tela u Račku. U početku se govorilo o 12 ili 15 tela, a onda je u roku od 20 minuta pronađeno još 10 tela. Znači to je incident kakve razmere do tada još nismo videli na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pošto ste vi tog jutra, dakle pre Vokеровог odlaska u Račak, obavesteni o tako velikom broju poginulih, kako objašnjavate da je Voker bio iznenađen i zaprepašćen kad je tamo došao posle tog vremena, kad ste vi već bili obavesteni?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Nema ništa slično onome kad se izađe na teren i vidite toliko leševa, ljudi koji su ubijeni na taj način i mislim da je to šokantno za svakoga, bez obzira da li ste znali da će oni biti tamo. Ne znam zašto, moraćete da pitate ambasadora Vokera šta on o tome zna, jer ja sam se bavila operativnim nivoom stvari i ja sam jedna od ljudi koja je, u stvari, organizovala da ljudi stignu na lice mesta, tako da se ja nisam u to vreme mnogo bavila time kako ambasador gleda na tu situaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali pretpostavljam da ono što je njegov saradnik obavestio vas, da je morao znati i on, je li tako?

SUDIJA MEJ: Ne, to je pitanje za ambasadora Vokera, a ne za ovog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je Ian Hendrie (Ian Hendrie) radio za vas?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Da, jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste Lana Hendrija obavestili o događaju u Račku. Je li tako?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I poslali ga tamo da pravi fotografije?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Poslala sam ga da dokumentuje to šta se tamo dešavalo. Mi smo još primali izveštaje, sve se razmatralo i sve se radilo putem radio veze, tako da je bilo mnogo ljudi koji su se kretali između sobe gde se nalazio radio i moje kancelarije. To su bili događaji koji su se vrlo brzo odvijali na terenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On tvrdi da ste mu javili da je u Račku veliki broj ljudskih žrtava, vi sad kažete da vas je tog jutra o tome obavestio jedan od Vokerovih pomoćnika. Kako se zove taj pomoćnik koji je vas obavestio o velikom broju ljudskih žrtava u Račku?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Mislim da je to bio zamenik šefa misije koji se bavio svim pitanjima ljudskih prava. On je bio nemački diplomata i zvao se Bern Burkart (Berndt Bouckaert). Ja sam s njim vrlo tesno sarađivala. On je verovatno bio na izvršnom sastanku sa ambasadorom, onda je izašao i rekao mi je i ja sam onda verovatno obavestila Lana da se pripremi i da krene tamo i da ponese sa sobom ono šta mu je bilo potrebno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa kad je bio taj sastanak, u koliko sati ujutru, kad je Ian već stigao do podne da dođe u Račak posle tog sastanka?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Nisam sasvim sigurna, možda je bio, recimo, u nekom periodu između 8.30 i 10.00, možda je održan i ranije. Bojim se da se ne sećam tačno u koliko sati je bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ste vi prvi put došli u Račak?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ja nisam išla u Račak sve do nekoliko dana posle tog događaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste u pogledu svoje istrage ostvarili, pomenuli ste policiju, saradnju sa zvaničnim istražnim organima Jugoslavije, sa istražnim sudijom, sa organima koji zvanično vode istragu, sudskim organima?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Nismo imali nikakve saradnje što se tiče razmene informacija. Oni bi pristali na sastanak, ali nije bilo saradnje niti razmene informacija sa njihove strane, iako smo mi dali i njima i Institutu za sudsku medicinu, kao i vlastima, kopije fotografija koje smo mi napravili, zato što oni nisu bili tamo na lokaciji da oni to dokumentuju. Ako mogu da kažem, rekla bih da su vlasti u stvari dosta opstruirale naš rad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li znate koliko je pripadnika OVK poginulo u Račku?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Mislim da sam nekoliko dana kasnije dobila spisak sa sedam ili devet imena pripadnika OVK koji su navodno izgubili život.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li znate da je u izveštaju Verifikacione misije OEBS-a za 16. januar već bio sadržan podatak o jednom broju poginulih pripadnika OVK?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: To je moguće. Ja nisam sigurna tačno kad sam saznala za neke od tih stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada ste posle nekoliko dana, kako kažete, otišli u Račak, s kim ste se tamo od albanskih struktura videli? Je li Račak bio pod kontrolom OVK tada?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ne, selo je bilo prilično prazno tada i ja nisam bila tamo da bih razgovarala sa ljudima ili da bih imala zvanične sastanke, više da bih izašla na lice mesta da vidim dokle su stigli u prikupljanju informacija, što treba možda ponovo razmotriti, i tako dalje. Razlog mojoj poseti u tom trenutku nije bio taj da bi se sastala sa lokalnim stanovništvom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, nikoga od lokalnih, pogotovo ne od članova OVK, tada niste sreli?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ne sećam se da sam ih videla. Tamo je bilo ljudi koji su bili u svojim kućama, ali ja nisam, ponovo da kažem, nikoga tražila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na strani 3 vi govorite da je osoblje OEBS-ove misije pre povlačenja sa Kosova uništilo dokumentaciju koju je odeljenje posedovalo, je li to tačno?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Uništili smo deo dokumentacije odseka, uzeli smo aktuelne fascikle kao i bilo koja druga dokumenta zbog kojih smo bili zabrinuti. Hteli smo da zadržimo, da ih držimo na bezbednom mestu. To su bili dokumenti koji su sadržavali imena ljudi koji su podneli žalbe u vezi sa kršenjem ljudskih prava i takve stvari, ali većina dokumenata jeste uništena, ono šta su, recimo, bila uputstva za sprovođenje misije, izvori i takve stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Informacije vezane za događaje u Račku ste dostavili kancelariji ove institucije u Skoplju, koliko sam razumeo. Interesuje me zašto niste zadržali te kopije materijala za Račak koje ste predali kancelariji u Skoplju?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Mi smo smatrali da nemamo adekvatan stepen sigurnosti u misiji da bismo mogli da držimo bezbedno izjave svedoka i smatrali smo da bi to naše osoblje dovodilo u preveliku opasnost kada bi kod sebe ili u svojim beleškama imali izjave i, recimo, ako bi kasnije bili privedeni iz bilo kog razloga od strane vlasti, takva vrsta informacija bi ih onda izložila riziku. Kada je ambasador Voker proglašen *persona non grata*, mi smo doneli tu odluku. Misija je bila na vrlo, vrlo velikom stepenu opasnosti i

mi smo ubrzavali pripreme za potencijalno povlačenje, tako da je to, jednostavno, bilo jedno vrlo nesigurno okruženje i mi nismo želeli da zadržimo kopije bilo čega što bi dovelo u opasnost svedoke iz slučaja Račak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi zbog čega je Račak i vaš način rada u vezi sa Račkom morao da bude izuzet iz vaše redovne procedure?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Zato što nikada nismo videli bilo šta takvih razmera kao ono šta se zateklo u Račku. I naše procedure, iskreno govoreći, u misiji u to doba nisu bile dovoljno razvijene da bismo imali sigurne delove ili... Znači, imali smo ograničen pristup. Nismo imali zaključane ormane tako da sve što je bilo u misiji, mi smo morali da donosimo iz Evrope (Europe). Nismo imali sredstva na raspolaganju koja su nam bila potrebna, tako da onda u tom smislu kažem. Da upotrebim vaše reči, Račak jeste bio izuzet iz redovne procedure zato što je to bio jedan vrlo, vrlo šokantan događaj i nešto što nije bilo uobičajeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Očigledno da je vaš doprinos za kreiranje ove optužnice za Kosovo veliki. Da li ste saradivali u tom pravcu i sa...

SUDIJA MEJ: To je vaš komentar i nema opravdanja za tako nešto. Kažite koje je vaše pitanje za ovog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu, preformulisaću pitanje. Da li poznajete Freda Ejbrahamsa (Fred Abrahams) iz Hjuman Rajts Voča (Human Rights Watch)?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Da, poznajem ga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste imali dobru saradnju sa njim u vreme rada o kome govorite, evo, sad u ovim pitanjima o kojima smo razgovarali?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Freda sam proteklih godina videla nekoliko puta na terenu i mi smo u kontaktu putem i-mejla. Mi

smo profesionalne kolege i on nije bio konsultovan direktno pri pripremi bilo kojih od ovih izveštaja. On je radio samostalno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li može da se zaključi, bez obzira na to šta je on radio samostalno, a nije učestvovao u tome, ali je radio na jednom paralelnom projektu Hjuman Rajts Voča, knjizi pod naslovom "Po naređenju" (Under Orders), da li je i u kojoj meri bila ispoljena saradnja između vas i njega i timova koji su radili na obema knjigama?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Nije postojalo ništa formalno između OEBS-a i Hjuman Rajts Voča. Mi smo ulagali velike napore zbog prirode OEBS-a, jer to nije nevladina organizacija, to je, u stvari, upravo suprotno, tako da smo se mi jako trudili da ne razmenjujemo informacije sa našim kolegama. Nismo delili formulare za razgovore, niti sadržaj tih formulara, to jest razgovora. Ono što jesmo delili sa nevladinim organizacijama i to je bilo negde polovinom maja, to je bio formular koji smo koristili da bismo prikupljali informacije. I taj formular je priložen uz ostale priloge uz moju izjavu i to je bio jedan standardni obrazac za obavljanje razgovora i to je bio osnov za bazu podataka da bi se takve informacije mogle uneti u kompjuter, ali ne znam da li ga je iko ikada koristio. Ali je bio na raspolaganju. Mi nismo sarađivali sa Hjuman Rajts Vočom, iako smo diskutovali o svojim idejama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, do povlačenja misije, oko 1.400 verifikatora bilo je u situaciji da na licu mesta, na terenu, razgovara sa svakim i proverava tvrdnje ili primedbe na licu mesta. To je stanje do 20. marta, je li tako? Posle 20. marta, vi ste imali podatke isključivo iz albanskih izvora, je li to tako ili ne?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Prvi deo vaše rečenice da smo imali 1.400 verifikatora koji su mogli da razgovaraju sa svima na terenu, to je netačno. Naša sloboda kretanja je bila ograničena, celo vreme dok smo bili na Kosovu bilo je jako teško imati privatne razgovore u mestima gde su ljudi bili pritvoreni, tako da mi nismo bili u mogućnosti da razgovaramo sa bilo kim, bilo gde, bilo kad. Ali u pravu ste da nakon našeg povlačenja sa Kosova, naš pristup

kosovskim Srbima je bio ograničen samim događajima i mi smo uglavnom razgovarali sa albanskim izbeglicama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste informacije koje ste, dakle, dobijali samo sada sa jedne strane, pa je poremećena bilo kakva ravnoteža objektivnosti, proveravali na neki validan način?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Da, činjenica da izveštaji nisu objavljeni do decembra. Znači da je postojao jedan dug period analize. Istrage su bile u toku, istrage koje su sprovedene na Kosovu nakon vazdušne kampanje, radi onih kršenja koja su počinjena protiv manjina i kosovskih Srba, naročito, tako da mi jesmo imali priliku da nakon što su prikupljeni razgovori sa izbeglicama, analiziramo informacije i uzmemo u obzir druge faktore koji su bili na terenu i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema informacijama objavljenim 5. marta 1999. godine u albanskom listu "Koha ditore" (Koha Ditore), vi ste pratili, maločas ste rekli, sve medije. Znači, prema albanaskom listu "Koha ditore" koji izlazi u Prištini, na području Makedonije se tada nalazilo 6.000 izbeglica. Pa pre nego što mi odgovorite na to pitanje, znači, to se radi o martu 1999. godine neposredno pre kampanje... Pre nego što mi odgovorite, još jedno pitanje. Da li vam je poznata izjava američkog kongresmena Džona Saksona (John Saxson) da je humanitarna katastrofa na Kosovu započela kada je NATO otpočeo akciju bombardovanja? Da li vi delite to mišljenje?

SUDIJA MEJ: Nema potrebe da odgovorite na to, to je mišljenje tog gospodina. Možete da ga pozovete da svedoči, ako želite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ja sam pitao damu koja je radila u to vreme tamo, pozivajući se na jedan materijalni podatak i izjavu njenog kongresmena u početku humanitarne katastrofe, početkom NATO bombardovanja i pitao je za mišljenje. Ne vidim zašto mi ne bi odgovorila.

SUDIJA MEJ: Ono šta možete da pitate je sledeće: da li je njoj poznata izjava iz novina od 5. marta da je bilo 6.000, samo trenutak, dozvolite da završim, da je bilo 6.000 izbeglica tada u Makedoniji? I na osnovu onoga šta ona zna da li je to bilo tačno ili nije. Gospođo Mičel, možete li da nam pomognete u vezi sa tim?

SVEDOK MIČEL: Nije mi bila poznata cifra od 6.000, čini mi se da je to malo nizak broj. Bilo je nekoliko stotina hiljada izbeglica koji su bili raseljeni ili su još u Makedoniji zato što sam ja posle prešla u Makedoniju i znam da je bilo tamo izbeglica još iz sukoba 1998. godine. Bilo je raseljenih lica u Makedoniji koja se nikada nisu vratila. U Makedoniji smo već u martu imali iskustvo sa raseljenim licima u predelu Kačanika tako da, čini mi se da je 6.000, u stvari, broj novopridošlih u onom periodu o kome je "Koha ditore" pisala svoj članak, ali ja mislim da je u to vreme broj izbeglica bio veći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U dodatku 3 drugog toma vaše knjige pod naslovom "Groblja" (Graveyards) koje je dokumentovao OEBS, vi navodite imena 216 Albanaca ekshumiranih na lokaciji 28 kosovskih opština, je li to tačno?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Izvinjavam se, na šta mislite? Da li govorite o prilogu 3?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U prilogu 3 drugog toma vaše knjige pod naslovom "Groblja" koje je dokumentovao OEBS, navodite imena 216 Albanaca ekshumiranih na lokacijama 28 kosovskih opština, je li tako?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ja nisam brojala sva imena, ali je tačno. Prilog 3 jeste rezime grobova koje je dokumentovao OEBS.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate bilo kakve informacije o tome na koji način su ta lica izgubila život?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Procedura pri dokumentovanju grobova je bila sledeća. Poslate su ekipe nakon koordinacije sa Međunarodnim sudom i drugima koji su se bavili ovim poslom tada. Onda bi oni skicirali lokaciju, uzeli geografske podatke, pravi-

li bi fotografije i onda bi fotografisali ekshumaciju dok je ona bila u toku, odeću i tako dalje. U to vreme bi, takođe, prikupljali izjave članova porodice ili bilo koga ko je možda nešto znao o tome, a onda te informacije prosleđivala dalje. To je sve što mogu da kažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospođo Mičel, ja vas ne pitam za vašu metodologiju rada, već da li znate kako su ta lica izgubila život?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Ja kažem da ne znam za bilo šta konkretno. Radi se o metodologiji koja je tada korišćena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi to ne znate. A da li vam je poznato da je, vi ste ovde govorili, na primer, o tih 216 koje ste otkrili, da je vaš ministar odbrane, tadašnje Klintonove administracije, izjavio da je oko 100.000 vojno sposobnih Albanaca muškog pola najverovatnije ubijeno na Kosovu? Kako vam se čini ta diskrepanca između 100...

SUDIJA MEJ: Koje je vaše pitanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste čuli pitanje, gospodine Mej, jer ste me prekinuli. Pitao sam vas kako objašnjavate tu razliku između realnosti i ovakvih izjava?

SUDIJA MEJ: To nije pitanje za svedoka da se bavi time šta je rekao ministar odbrane. Gotovo da vam je isteklo vreme, znači imate pravo na još dva pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda dva pitanja. Pošto su španski forenzičari vršeci istraživanja koje su obavili krajem septembra posle istraživanja na lokalitetima ustanovili da se brojke kreću između 187 i 200 lica, da li znate da nijedan od ovih stručnjaka bez prethodno obavljene ekspertske analize nije se izjasnio o uzrocima smrti, a pogotovo ne o nacionalnosti onoga ili onih koji su uzrokovali njihovu smrt?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: To nisam znala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Onda, pošto mi je dao gospodin Mej pravo na još jedno pitanje, recite mi da li mislite da vaša knjiga i vaša statistika predstavlja pokriće za NATO agresiju i sve užase koje je prouzrokovala ne samo na Kosovu već i u celoj Jugoslaviji, za zločin nad Jugoslavijom?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Mislim da izveštaji dokumentuju jedno grubo i sistematsko kršenje ljudskih prava koje je pogodilo 90% stanovništva u jednom periodu od 70-90 dana i da su to počinile jugoslovenske i srpske snage bezbednosti. To je ono šta govore izveštaji, a što se tiče događaja posle toga, ja mislim da se to u izveštajima ne pokriva, niti sam ja dovoljno kvalifikovana da o tome govorim.

SUDIJA MEJ: Gospodine Vladimirov (Wladimiroff), da li imate pitanja za ovog svedoka?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Nemam pitanja za svedoka, časnii Sude.

SUDIJA MEJ: U redu, dajte da onda završimo, ako možemo.

TUŽILAC ROMANO: Imam samo jedno pitanje. Da li to mogu sada da raščistim?

SUDIJA MEJ: Da.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC ROMANO

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodo Mičel, imam za vas samo jedno pitanje. Tokom unakrsnog ispitivanja došlo je do tvrdnji da se radi o selektivnosti kada su u pitanju izveštaji i načini na koje su dobijene informacije, da je to urađeno na jedan selektivan

način. Kakav je odgovor OEBS-a na to, to jest vaš odgovor kao nekoga ko je rukovodio tim radom?

SVEDOK MIČEL – ODGOVOR: Kao što sam rekla, OEBS sačinjava 55 zemalja. Za organizaciju koja dokumentuje kršenja ovih razmera koje je počinila zemlja članica, traži se da se primenjuju najviši standardi. Činjenica je, takođe, da OEBS nikada ranije nije izdavao izveštaje ove vrste, znači da su onda osnovne smernice uključivale međunarodne sporazume i dokumente koji su već postojali, mislim da je tada bilo 23 takva sporazuma u Jugoslaviji u to vreme. Takođe su primenjivane i konvencije Saveta Evrope (Council of Europe), pravila Evropskog suda za ljudska prava (European Court of Human Rights) i tako dalje. Takođe smo pokušali da obučimo svoje osoblje tako da oni konzistentno obavljaju svoj zadatak i prikupljaju informacije da sve bude standardizovano pošto smo se bavili, radili sa osobljem iz različitih zemalja, iz 55 zemalja. Znači, naše kolege su znale engleski u različitom stepenu, imali su razno iskustvo, a engleski je bio radni jezik, tako da bih rekla da smo mi bili jako pažljivi u svom radu, imajući u vidu ozbiljnost nalaza koji će ovaj izveštaj imati za organizaciju u celini, kao i za one koji su optuženi za ta kršenja. Mi smo učili tokom rada. Tokom tog čitavog procesa, pokušavali smo da reagujemo na događaje onako kako su se oni pojavljivali. Recimo, prikupljanje informacija u vezi silovanja i seksualnog zlostavljanja, čak i u jednom normalnom gonjenju to je vrlo delikatna tema, a da ne govorimo koliko je to teško u jednom rasprostranjenom sukobu, u jednom sukobu i na jedan rasprostranjen način u kome se sve to dešavalo. Što se tiče silovanja, a to je takođe u izveštaju, bilo je dodatnih procedura koje smo mi koristili da bismo bili sigurni da žene obavljaju te razgovore, da dobijaju dodatnu zaštitu i tako dalje.

TUŽILAC ROMANO: Hvala vam. To su bila sva pitanja za Tužilaštvo.

SUDIJA MEJ: Gospođo Mičel, hvala vam. Ovim se završava vaše svedočenje pred Međunarodnim sudom. Slobodni ste da idete.

SVEDOK MIČEL: Hvala vam.

SUDIJA MEJ: Gospodine Najs (Nice), da li je sledeći svedok gospodin Hendri? Pozabavićemo se, takođe, pitanjem po Pravilu 70 u poslednjem delu rasprave.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, sada čujem da je sledeći svedok Hendri, a ja na spisku imam K-30. Otkud sad Hendri, on uopšte nije na spisku?

SUDIJA MEJ: To je spomenuto juče. To je spomenuo gospodin Najs da će ovaj svedok da dođe između ovog i narednog svedoka i on će jedino da svedoči o navodima da su leševi u Račku premešteni i da su fotografije na neki način montirane, Tako da će njegovo svedočenje, u stvari, biti ograničeno samo na to pitanje. U redu, sada pravimo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Gospodine Hendri, tražili smo da se vratite kako biste obradili jednu određenu temu u vašem svedočenju, a o čemu se radi čućete za koji trenutak. Pod svečanom ste zakletvom koju ste prethodnom prilikom dali, tako da nema potrebe da to ponavljamo. Izvolite, gospodine Miloševiću, šta želite da kažete? Moramo da nastavimo sa svedočenjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo jedna primedba. Nisam želeo da gubim vreme tokom unakrsnog ispitivanja, jer nije imalo nikakve veze sa prethodnim svedokom, već sa vama, gospodine Mej. Vi ste tokom mog unakrsnog ispitivanja prethodnog svedoka rekli da sam ja pogrešno izneo i poremetio činjenice vezane za Račak. Sada vas pitam da li to znači da vi unapred donosite odluku vezanu za ovu stvar?

SUDIJA MEJ: Ne, naravno da ne. To je bio komentar vezan za pitanje koje ste postavili, a vi ste naglasili da je pitanje koje postavljate vezano za Rogovo. Time je to završeno. I pošto je bilo vezano za Rogovo, imali ste pravo da ga postavite. Što se tiče Račka, o tome sada govorimo i to je ono o čemu će da govori svedok. Izvolite, gospodine Rajnefeld (Ryneveld), da li ćete vi da ispitujete svedoka?

TUŽILAC RAJNEFELD: Da. Hvala, časni Sude.

SUDIJA MEJ: I da vam kažem, gospodine Miloševiću, vi ćete moći da unakrsno ispitajte ovog svedoka u vezi stvari vezanih za svedočenje, za ono o čemu ga ispituje Tužilaštvo. Imaćete isto onoliko vremena koliko i Tužilaštvo. Govori se, dakle, o veoma konkretnoj stvari. Izvolite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala, časni Sude. Gospodine Hendri, vi se sećate vašeg zadnjeg svedočenja pred ovom Sudom. Ja moram da vam kažem da nakon što ste završili svoje svedočenje, pojavio se drugi svedok kome su pokazane kopije vaših fotografija koje se nalaze u tabulatoru 5, registratora za Račak. Ambasador Voker je pogledao neke fotografije i postavljena su pitanja vezana za njih. Konkretno, koliko se sećam, u pitanju su fotografije obeležene kao ERN732354 i 732355. Da li bi sudski poslužitelj mogao da ih pokaže svedoku i stavi na grafoskop? Prvo, molim vas da na kratko pogledate fotografije. Da li su te fotografije iz tabulatora 5, registratora za Račak, fotografije koje ste vi snimili 16. januara u Račku?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, sugerisano je da postoji razlika između ovih fotografija. Na jednoj se vidi krv, a na drugoj je nema. Pogledajte ih za trenutak. Da li vidite?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Takođe je sugerisano da prisustvo krvi na jednoj i njenog manjka na drugoj fotografiji znači da je mesto namešteno. Pitam vas, gospodine, koliko je vremena prošlo između snimanja ove dve fotografije? Da li su uzete u, otprilike, isto vreme?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: U razmaku od minut-dva najviše, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dakle, ako je došlo do nameštanja, to je moralo da bude urađeno dok ste vi bili tamo, pretpostavljam.

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine, da li ste od trenutka snimanja ovih fotografija imali priliku da na kompjuteru pogledate uvećane negative svih fotografija snimljenih 16. januara?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I da li ste na osnovu dodeljenog broja bili u mogućnosti da zaključite kojim su redosledom snimljene?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, jesam, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pre nego što vam pokažem kompjuterske snimke, zamoliću sudskog poslužitelja da vam pokaže kako su obeležene, to je sledeća strana u registratoru, 732356. Da li je to fotografija iste osobe i da li je ta fotografija snimljena datuma o kom govorimo?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Molim sudskog poslužitelja da pokaže svedoku tri kompjuterske fotografije, zajedno sa brojevima koji se nalaze na njima. Pokazujem vam prvu fotografiju. Na osnovu filma koji ste snimili, da li možete da utvrdite broj te fotografije?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Mogu, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koji je broj ta fotografija?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Na osnovu sekvence ovog konkretnog snimka tela, to je prva, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da. I da li ima broj na dnu?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, časni Sude, ima.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Koji je broj?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: 11.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu. Da li biste mogli da pogledate sledeću fotografiju u nizu, broj 12? Koja je to fotografija?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: To je fotografija broj 732356, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: U redu. To je bio broj 12. I čini se da se vidi ruka. Možete li da nam kažete šta ta fotografija pokazuje i čija je to ruka?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Moja, časni Sude. Vidim se ja kako istražujem pozadinu tela.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I šta ste našli ispod i iza tela?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Krv, časni Sude, kao što može da se vidi na fotografiji.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Molim vas, sledeću fotografiju. To bi bila treća u nizu, broj 13.

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li vidite krv na ovoj fotografiji?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li možete da objasnite Sudu šta ste tog dana videli i kako se kod ovih fotografija na jednoj vidi krv, a očigledno ne i na drugoj?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Postoje dva razloga, časni Sude. Prvi je taj da je ugao foto-aparata bio drugačiji za prvu i treću fotografiju, a drugi element je moje pregledanje pozadine tela. Prva fotografija, časni Sude, pod brojem 11 je snimana iz nižeg ugla, tako da je krv praktično skrivena samim telom. Ako pogledate broj 13, možete jasno da vidite krv i kamen veličine šake koje su sakrili glava i rame preminulog na fotografiji 11. Želeo bih da dodam, časni Sude, da ni u jednom trenutku nisam video nikoga da stavlja krv ili radi bilo šta slično na tom mestu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je pomerena kapa? Na osnovu fotografija se čini da je na različitim mestima u odnosu na telo. Da li možete da objasnite, pre svega na osnovu vašeg sećanja, da li je kapa bila pomerena dok ste vi pravili ove snimke?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Ne sećam se da je kapa pomerala ili da sam je ja pomerio. Ako pogledate fotografije 13 i 11, na vrhu kape nalazi se kamen koji je utisnut u zemlju i to je u istom položaju u odnosu na kapu na obema fotografijama.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Takođe se vidi senka objekta, koja je usmerena ka kapi, a vidi se i neko kamenje. Da li ste bili u stanju da na osnovu toga utvrdite da li je kapa na istom ili drugačijem mestu?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Na osnovu položaja kamenja i senke, kapa je u istom položaju, časni Sude.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jasno je na osnovu niza koji ste nam pripremili, da ste podigli glavu preminulog između fotografija 11 i 13. Da li je to tačno?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Tačno je

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Kada ste podigli telo, da li ste videli krv ispod glave, na poziciji koja se vidi na snimku 13? Dokumenta za Sud su pod brojem 54 i 55.

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Ispod je bila krv, ispod ramena i glave preminulog, da.

TUŽILAC RAJNEFELD: U redu. Druga stvar, gospodine, na izvešnom broju snimaka pokaznih ambasadoru Vokeru sugerisano je da se na nekima vidi krv, a na drugima ne. Zamoliću da vam se pokažu četiri snimka iz vašeg niza fotografija i daću ih sudskom poslužitelju. Časni Sude, to je tabulator 5, a brojevi 732362 do 722365. To su četiri fotografije u nizu i daću ih sudskom poslužitelju. Časni Sude, predlažem da se zadnje tri fotografije, načinjene uz pomoć kompjutera, sa brojevima, predaju kao dokazni predmeti u ovom slučaju pošto je o njima bilo reči.

SUDIJA MEJ: U redu.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala.

SUDIJA MEJ: Molim vas da se dodele brojevi.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva broj 244.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Ostaviću ih sudskom poslužitelju. Imamo li video snimak? Pre svega, ali veoma kratko, da li su to ove fotografije u tabulatoru 5 registratora za Račak, koje ste vi snimili?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, časni Sude, jesu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li su to fotografije istog čoveka?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Jesu.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li se na svim tim fotografijama vidi krv?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Ne. Na fotografiji 732363 se vidi prostrelna rana i čini se da tamo nema krvi.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pogledajte fotografiju 362, prvu koja se sada nalazi na grafoskopu. Da li se na njoj vidi krv?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: A da li se vidi na ostalim fotografijama? Da li se krv vidi na ostalim fotografijama?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, na fotografiji se vidi krv.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Sada ću da vam pokažem tri fotografije iz tabulatora 6 koje nose brojeve 7639, 7640 i 7641. Moram da kažem da te fotografije niste vi snimili. Prvo, recite da li prepoznajete scenu koju pokazuju te fotografije?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da, radi se o istom čoveku.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Ako pogledate te fotografije, da li možete da utvrdite na osnovu snega ili leda, ili senke, ili takvih stvari da li su te fotografije snimljene u otprilike isto vreme kada ste snimili vaše fotografije?

SUDIJA KVON: Molim da se sve to stavi na grafoskop, kako bi optuženi to video.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da, i ja sam se nadao da će to da se dogodi. Da li se na ovim fotografijama vidi krv?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možete li da stavite druge dve fotografije, jednu za drugom, na grafoskop, a sada sledeću? Gospodine, kako se ono što se vidi na fotografijama poklapa sa vašim sećanjem čoveka kog ste vi fotografisali?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: On se nalazi u istom položaju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Recite nam nešto o krvi.

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: I krv je na istom mestu.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala. Nemam više pitanja za svedoka.

SUDIJA MEJ: Da li želite i ove fotografije da uvrstite u spis?

TUŽILAC RAJNEFELD: Da.

SUDIJA MEJ: Da li se one sve nalaze u registratoru za Račak?

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, one se nalaze u registratoru za Račak i one već i jesu u predmetu. Međutim, želeo sam da skrenem vašu pažnju na njihove brojeve. Poteškoća sa unakrsnim ispitivanjima ambasadora Vokera sastojala se u tome da, iako su njemu pokazane fotografije, nije rečeno koji su brojevi bili na tim fotografijama. Prema tome, tek smo putem transkripta i sećanja kolege koji je ispitivao ambasadora Vokera uspeali da ustanovimo koje su fotografije njemu pokazane.

SUDIJA MEJ: Hvala.

TUŽILAC RAJNEFELD: Dobro, znači one koje želim da se uvrste su one sa kompjutera i ove tu koje idu jedna za drugom. To su bila sva moja pitanja.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ako želite da postavljate pitanja ovom svedoku o ovim fotografijama, možete to da uradite. Vi tvrdite da su te fotografije iscenirane. Sada imate priliku da tu tvrdnju iznesete svedoku, a to ste morali da učinite još ranije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pre svega, imam primedbu na ovo šao je malopre rekao gospodin Rajnefeld, da Vokeru nisu saopšteni brojevi fotografija. S obzirom da sam ja upotrebljavao vaše fotografije koja je svaka označena vašim brojem, ta primedba apsolutno ne može da stoji. Drugo, da se vratimo na fotografiju ovog čoveka s

kapom koja ima krvi, nema krvi. Dakle, molim vas da stavite obe fotografije na grafoskop.

SUDIJA MEJ: U redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pitaću da li se jasno vidi...

SUDIJA MEJ: Prvo da stavimo te fotografije na grafoskop.

TUŽILAC RAJNEFELD: To su fotografije pokazane svedoku, ali imamo takođe i one koje su načinjene uz pomoć kompjutera, koje su, takođe, na raspolaganju.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prema tome, da li je jasno da krvi ima ili nema na prostoru između leve strane glave i kape?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Na fotografiji broj 354, da, ima, časni Sude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je jasno da se isti taj prostor između leve strane glave i kape vidi i na ovoj fotografiji koja ima jedan broj više? Znači, završava se sa pet, umesto sa četiri.

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Taj je deo sakriven, časni Sude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, da li je onda jasno da na ovoj prvoj fotografiji lokva krvi stoji čak iznad visine levog uva, skoro do vrha glave do ovog kamena. A da li je jasno da na ovoj drugoj fotografiji uopšte s leve strane glave, ne čak do vrha, nego na bilo kom mestu, nema ni traga krvi?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Kao što sam već objasnio, časni Sude, između ove dve fotografije snimljena je još jedna fotografija i ona pokazuje da sam ja pogledao stražnju stranu leša. A ove su dve fotografije snimljene iz različitih uglova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, iz svakog ugla vidi se prostor između leve strane glave i kape. A on je na fotografiji na kojoj ima krvi sa mnogo krvi, između leve strane i kape je krv, na jednoj, na drugoj između leve strane glave i kape nema ni traga krvi. Je li to tačno ili nije?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Časni Sude, ja ponavljam raniji odgovor.

SUDIJA MEJ: Da. Nema potrebe da ga ponavljate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli da niste pomerali kapu. Je li tako?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Koliko se sećam, nisam pomerao kapu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da je između ove dve fotografije koje su vam pokazane prošlo u vremenu snimanja najviše jedan minut. Je li tako?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Ako se dobro sećam, mislim da sam rekao par minuta, ali, dakle, radi se o veoma kratkom vremenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, niste pomerali kapu? Niste činili nikakve promene samo na tlu koje se vidi na obema fotografijama, na jednom ima krvi, a na jednoj nema krvi? Da li se tlo između leve strane glave i kape vidi na obema fotografijama?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Ne, časni Sude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne vidi se tlo između leve strane glave i kape? Na kojoj fotografiji se ne vidi tlo? Molim vas, je li na ovoj na kojoj nema krvi se ne vidi tlo?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Mesto na kojoj se nalazi krv je sakriveno na fotografiji 355.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li vidite da se krv nalazi u visini gornjeg dela glave, daleko iznad levog uha, a da na

mestu gde se ne vidi krv potpuno čisto vidi sa leve strane glave i ispod i iznad uha i da se vidi taj prostor između uha i kape?

SUDIJA MEJ: Već ste tu tvrdnju izneli, gospodine Miloševiću, a svedok je na to odgovorio. Šta onda vi sugerišete, šta kažete da se tu dogodilo? Ako vi kažete da se tu radi o nekoj mutnoj igri, onda tu tvrdnju morate jasno da izreknete svedoku kako bi mogao na nju da odgovori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja mislim da je besmisleno raspravljati o činjenici da se na jednoj slici vidi krv...

SUDIJA MEJ: Da, to možemo da vidimo, ali šta vi sugerišete? Šta je vaša tvrdnja da je on uradio? On je objasnio kako je došlo do toga. Samo trenutak, vi po svemu sudeći tvrdite nešto drugo. Prema tome, svedok onda mora da ima priliku da odgovori na to šta vi tvrdite. Prema tome, šta vi kažete da se tu dogodilo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ja tvrdim samo ono što vidim svojim očima i što i vi vidite svojim očima. Ja tvrdim da je ova scena nameštena, jer je nemoguće da na jednom mestu ima krvi, a na jednom nema.

SUDIJA MEJ: Kako je ta scena nameštena? Šta vi tvrdite da se dogodilo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Tvrdim da su leševi odnekle doneti i da je sanacija mesta navodnog pogubljenja napravljena ovakvim fotografijama i da je samo nemarnost onoga ko je ovo iscenirao gurnula ove fotografije i u naše ruke. Eto, to ja tvrdim, gospodine Mej i to je očigledno.

SUDIJA MEJ: U čemu se ovde sastoji ta nemarnost?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa verovatno da su pregledali fotografije onih koji su režirali navodni masakr u Račku, ne bi nam servirali toliki broj fotografija na kojima nema krvi.

SUDIJA MEJ: Znači, vi tvrdite da je ovaj svedok fotografisao ovaj leš na jednom mestu i zatim ga je fotografisao na nekom drugom mestu. Da li vi to tvrdite? Morate to da kažete da on može da odgovori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, ne ja tvrdim da je on to verovatno fotografisao na tom istom mestu, ali da je u vremenu između prvog i drugog fotografisanja neko prosuo neku krv ili neku tečnost da bi slika bila uverljiva. A to su oni koji su režirali celu predstavu. Molim vas, gospodine Hendri, odgovorite mi na pitanje ko je vas vodio za vreme dok ste pravili fotografije?

SUDIJA KVON: Oprostite, gospodine Miloševiću, samo trenutak, ja se ne sećam da li je slika koja je snimljena između ove dve fotografije stavljena na grafoskop i ne znam da li su ljudi u galeriji to mogli da vide.

TUŽILAC RAJNEFELD: Možda bismo to sada mogli da uradimo ako to nismo učinili ranije, ali ja mislim da jesmo to stavili na grafoskop. Možete li da uzmete onu koja je bila načinjena uz pomoć kompjutera, mislim da je jasnija. Časni Sude, ove slike koje dolaze iz kompjutera pokazuju redosled kojim su slike slikane i na jednoj od njih se vidi ruka ovog svedoka.

SUDIJA MEJ: Počnimo sa prvom fotografijom. Gospodine Hendri, pomozite nam. Počnimo sa brojem 11 i onda idemo na 12 i 13.

SVEDOK HENDRI: Prva je fotografija, časni Sude, broj 11, druga je broj 12.

SUDIJA MEJ: Znači, to ste vi i vi ste pomerili glavu da bi se videla rana?

SVEDOK HENDRI: Da, to je tačno.

SUDIJA MEJ: U redu. Hvala vam.

SVEDOK HENDRI: A poslednja fotografija u nizu je fotografija broj 13.

SUDIJA MEJ: Koliko je prošlo između? Uslikali ste tri fotografije?

SVEDOK HENDRI: Možda nekoliko minuta najviše.

SUDIJA MEJ: Znači, ono šta se tvrdi je sledeće, da bi nam bilo jasno, dok ste vi fotografisali, neko je došao sa krvlju ili sa nekom drugom tečnošću koja liči na krv i prosuo je okolo. Da li se bilo šta tako desilo?

SVEDOK HENDRI: Ne, gospodine.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako objašnjavate, gospodine Hendri, poreklo krvi na tlu, na kome nije bilo prilikom prve fotografije? Jer, molim vas, ova među fotografija pokazuje desno uho. To nije uopšte pitanje. Zašto nema krvi na prvoj fotografiji između leve strane i kape, ona nije mogla biti nevidljiva na ovoj fotografiji 55?

SVEDOK HENDRI – ODGOVOR: Gospodine, ja sam to već objasnio. Fotografije...

SUDIJA MEJ: Molim vas da onda to ponovo objasnite zato što izgleda da optuženi ne razume ili ne želi da razume.

SVEDOK HENDRI: Ovo je prva fotografija koju sam napravio. Jasno je iz ugla da se ne vidi krv pored tela. Druga fotografija koju sam napravio pokazuje i mene kako podižem glavu preminulog da bi se videla rana, kao i krv na njegovoj glavi i po njegovoj odeći. Treća i poslednja fotografija koju sam uzeo, koju sam napravio pokazuje jednu lokvicu krvi pored levog ramena preminulog. Jasno je iz ove fotografije, ako se uporedi sa prvom fotografijom, da je ugao iz koga je fotografija snimljena različit. Ako pogledate

senke, ima veoma malo razlike, ako uopšte ima razlike u dužini senke, što pokazuje da je fotografija napravljena u roku, vrlo kratkom, od prethodne. Ako pogledate sliku, oko kape vidi se kamen i stene koje su ukopane u zemlju da su one, te stene u blizini glave vrlo blizu kape i na prvoj i na trećoj fotografiji. Ovo je prva fotografija i iznad i malo na levoj strani od kape se nalazi jedna duguljasta stena koja je ukopana u zemlju. Na poslednjoj fotografiji broj 13 vidi se veći deo tog kamena i u odnosu na njega kapa izgleda kao da je u istom ili u gotovo istom položaju.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ako želite da postavljate pitanja o tome, vaše vreme je ograničeno. Dajemo vam još dodatnih pet minuta da postavljate pitanja, ako želite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, imam nekoliko pitanja za gospodina Hendrija, jer je gospodin Rajnefeld pokazao samo jednu fotografiju leša bez krvi, a ja sam ovde pokazao bar 10. Prema tome, on uopšte nije komentarisao tih desetak fotografija na kojima takođe nije bilo krvi. Ali da završimo ovu. Da li je jasno da je fotografija koja se završava brojem 55 snimana tako da je niže postavljena u odnosu na glavu, na položaj tela, a fotografija koja je postavljena snimana više i da se, dakle, u oba slučaja ta razlika koja je vrlo mala, da u oba slučaja omogućava da se vidi potpuno isti teren na kome je glava, potpuno isti teren između levog uha i kape? Da li je jasno da između levog uha i kape postoji fleka, lokva krvi na 54, a da između levog uha i kape ne 55 ne postoji ništa? Povucite pravu liniju iznad gde biste zakačili naočare kod levog uha i kape pa ćete da vidite da je tu lokva krvi. I povucite pravu liniju između levog uha i kape pa ćete videti da nema ništa. Da li postoji bilo kakva sumnja u to da se radi o istom terenu? A svedok tvrdi da nije pomerao leš, da ga nije pokretao...

SUDIJA MEJ: Svedok je već odgovorio na to pitanje. Vi ste to na različite načine njemu postavili nekoliko puta. Gospodine Hendri, da li želite da dodate nešto na ono šta ste već rekli?

SVEDOK HENDRI: Časni Sude, ja sam već pokrio to pitanje, više puta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Molim vas, gospodine Hendri, da mi odgovorite na još nekoliko pitanja.

SUDIJA MEJ: Možemo li da završimo? Jesmo li završili sa ovom sekvencom fotografija?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hoćete da mi objasnite da ja svojim očima ne vidim da na jednoj fotografiji ima krvi, a na drugoj nema i da je to na istom terenu...

SUDIJA MEJ: U redu. Molim da se fotografije vrate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Tvrdim da je ova scena nameštena.

SUDIJA MEJ: Da li imate drugih pitanja za ovog svedoka ili ne?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imam drugih pitanja za ovog svedoka. Molim vas, kažite mi, kad vas je tog jutra Mičel obavestila da treba da idete u Račak?

SUDIJA MEJ: Ne, nećemo da se bavimo tom temom. Vaše unakrsno ispitivanje se ogranišava na ono šta je on pokrenuo danas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto ste vi policijski oficir, da li vam je poznato, evo, da pitam ovde, da li vam je poznato da navodni svedoci ovog događaja tvrde da se na ove ljude pucalo sa brda prema jaruzi?

SUDIJA MEJ: On o tome jutros nije svedočio. Mi ćemo sada da završimo sa ovim unakrsnim ispitivanjem. Gospodine Vladimirov (Wladimiroff), da li vi za ovog svedoka imate pitanja?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Ne, časni Sude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Želim da ga pitam, gospodine Mej, o ovoj fotografiji.

SUDIJA MEJ: Ne, ne on o tome nije svedočio. Ja sam vama na samom početku rekao da se unakrsno ispitivanje ograničava zato što je ovaj svedok već dao svoj iskaz i unakrsno već ispitivan dosta dugo. Ovo je isključivo ograničeno na ona pitanja o kojima je sada svedočio. Da li vi imate dodatnih pitanja, gospodine Rajnefeld?

TUŽILAC RAJNEFELD: Ne, nemamo, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Gospodine Hendri, hvala vam što ste se vratili da svedočite pred Međunarodnim sudom. Sada je vaše svedočenje gotovo, slobodni ste i možete da idete. Molim da se uvede sledeći svedok.

TUŽILAC SAKSON: Dobar dan, časni Sude. Tužilaštvo poziva gospodina Šukri Aljiua (Shukri Aliu).

SUDIJA MEJ: Gospodine Sakson (Saxon), treba da spomenem nešto dok čekamo svedoka. Dobili smo informacije da je predmet koji je trebalo ove iduće nedelje da zaseda po podne više nije na rasporedu za rasprave, tako da imamo na raspolaganju popodne i da bismo mogli to da iskoristimo. To, jednostavno, znači sledeće, da ćemo moći u ovom Predmetu da imamo raspravu u ponedeljak popodne. U utorak popodne smo mi već u jednom drugom predmetu, a isto tako i u sredu. Znači da nećemo morati da prekidamo ovaj Predmet radi rasprave o uslovnom puštanju na slobodu, tako da ćemo u ponedeljak imati više vremena na raspolaganju, tako da to onda imate u vidu.

TUŽILAC SAKSON: U redu, časni Sude. Mi ćemo to svakako da uzmemo u obzir kada budemo pravili naše planove. Časni Sude, dok čekamo svedoka, možda da ja govorim o tome. Ambasador Volebek (Knut Vollebaek) je na rasporedu za ponedeljak i ako ne

završimo do tada sa svedokom koga sada počinjemo, da li možemo njegovo svedočenje da prekinemo da bismo čuli iskaz ambasadora Volebeka, pošto on ima ograničeno vreme na raspolaganju? To je sve šta sam hteo da vas pitam.

SUDIJA MEJ: U redu, mi ćemo da razmislimo o tome na osnovu toga koliko danas budemo napredovali sa ovim svedokom. U redu, molim vas da se uvede svedok. Molim vas, stavite slušalice. Molim vas da pročitate svečanu izjavu. Molim da poslužitelj da svedoku izjavu.

SVEDOK ALJIU: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: U redu, hvala vam. Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC SAKSON

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine, molim vas da kažete svoje puno ime i prezime i da nam slovo po slovo kažete kako se piše vaše prezime.

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Ne čujem prevod.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li me sada čujete?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Sada vas čujem. Sve je sada u redu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da počnemo ponovo. Gospodine, molim vas da nam kažete vaše puno ime i prezime i da nam slovo po slovo kažete, radi zapisnika, kako se piše vaše prezime.

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Šukri A-lj-i-u.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Aljiu, kad ste rođeni?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Rođen sam 24. maja 1949. godine.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gde ste rođeni?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Rođen sam u selu Rit (Ryt), u opštini Dragaš (Dragash).

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je to na Kosovu?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, to je na Kosovu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Aljiu, da li ste vi Albanac po nacionalnosti?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, ja sam Albanac po nacionalnosti.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste se 1971. godine priključili jugoslovenskoj vojsci, tada se zvala JNA?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, 1971. godine sam postao oficir jugoslovenske vojske.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste onda na kraju došli do čina kapetana prve klase?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, ja sam dostigao čin kapetana prve klase u vojsci.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Od 1974. do 1979. godine, na kom položaju ste bili? Koji je bio vaš položaj?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Od 1974. do 1979. godine ja sam komandovao jedinicom rezervnih oficira u Prizrenu (Prizren). To je bila streljačka jedinica.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A u periodu od 1980. do 1987. godine, na kom ste položaju bili?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Od 1980. do 1987. godine ja sam bio u štabu kosovske Teritorijalne odbrane.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li se taj štab nalazio u Prištini?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, komanda štaba kosovske Teritorijalne odbrane se nalazila u Prištini.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Ići ćemo mnogo brže. Kad god je to moguće odgovorite na moja pitanja sa da ili ne. Kada ste bili postavljeni u štab teritorijalne odbrane u Prištini, šta su bili vaši zadaci i dužnosti?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Moje dužnosti su bile rad u štabu Teritorijalne odbrane, konkretno sam radio na vežbama.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kakvim vežbama?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Vežbama sa jedinicama Teritorijalne odbrane, kao što su bile jedinice koje su išle na vežbe, rad sa oružjem, kao i usavršavanje streljačkih sposobnosti.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U jednom trenutku tokom vaše karijere, da li ste vi završili fakultet?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, ja sam završio Fakultet narodne odbrane u Beogradu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste vi svoje studije završili dopisnim putem ili ste živeli u Beogradu?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Ja sam se školovao dopisnim putem.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kakav je bio nastavni plan na Fakultetu za narodnu odbranu u Beogradu? Koje ste vi predmete pohađali?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Uglavnom se tu radilo o vojnim predmetima. Program školovanja je trajao četiri godine. Radilo se o komandnoj strukturi, starešinstvu, biološkom i hemijskom oružju, o taktici, strategiji i drugim predmetima, kao i veza.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste vi stekli diplomu i, ako jeste, kada je to bilo?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, diplomu sam stekao 1989. godine.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kada ste dobili prvu diplomu, da li ste nastavili dalje sa vašim studijama, da li ste upisali postdiplomске studije?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Ja sam bio na Fakultetu za narodnu odbranu Univerziteta u Beogradu, ali iz ličnih razloga nisam završio studije.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Dok ste bili oficir u JNA i zbog vašeg obrazovanja, da li ste se vi bolje upoznali sa strukturom i operacijama Jugoslovenske narodne armije, JNA, koja je kasnije postala Vojska Jugoslavije, VJ?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da. Upoznao sam se sa tim pitanjima.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste saznali ili bili obavješteni o principima komande?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, naravno.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Sada želim da se pozabavim događajima iz 1987. godine. Da li su vas tada optužili da dajete oružje kosovskim Albancima?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: 1987. godine optužen sam i osuđen na tri meseca, na uslovnu kaznu od tri meseca.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li su ti navodi bili tačni ili lažni?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: To su bile lažne optužbe. Bilo mi je namešteno.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Posle toga, da li ste ostali u vojsci?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Ne, ja posle toga nisam nastavio da radim u štabu i premešten sam u Pokrajinski sekretarijat za odbranu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A kakav je bio vaš položaj u tom Pokrajinskom sekretarijatu za odbranu?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: U Pokrajinskom sekretarijatu za odbranu, ja sam radio kao savetnik u Odseku za civilnu zaštitu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Želim da vam postavim nekoliko pitanja u vezi sa strukturom i radom tog sekretarijata. Koje su bile dužnosti i koji su bili zadaci Pokrajinskog sekretarijata za odbranu za Kosovo?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Pokrajinski sekretarijat za odbranu na Kosovu je bilo upravno-administrativno telo koje je pružalo podršku i logističku podršku prilikom mobilizacije, kao i podršku za takozvani Kosovski korpus koji je bila glavna snaga na Kosovu. Isto tako je pružalo podršku sekretarijatu i bavilo se aktivnostima veze.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da bi zapisnik bio jasan i da bi svi razumeli, taj Kosovski korpus koji ste vi spomenuli, da li se tu radi o korpusu VJ ili ondašnje JNA koja je kasnije postala Vojska Jugoslavije?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Kosovski korpus je bio sastavni deo treće, niške armije. Sastojao se od sedam brigada i bio je kompletno mobilisan 1998. godine radi vojnih operacija na Kosovu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Prećićemo na to za koji trenutak, ali sada govorimo o strukturi. Da li se Kosovski korpus i sekretarijat gde ste vi radili mogu smatrati odvojenim, ali paralelnim organizacionim strukturama?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Korpus i sekretarijat su bila dva odvojena tela, dve odvojene organizacije, ali su saradivale radi koordinacije.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U redu, 1994. i 1995. godine, ko je postao načelnik sekretarijata na Kosovu?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: 1994, 1995. godine, načelnik sekretarijata je bio Petar Ilić.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je tada Petar Ilić postao vaš nadređeni, vaš starešina?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Dok je Petar Ilić bio vaš nadređeni, gospodine Aljiu, da li ste vi saznali kakav je njegov potpis, da li biste mogli da ga prepoznate?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, ja bih poznao njegov potpis.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li se Petar Ilić potpisivao latini-com ili ćirilicom?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Posle 1990. godine koristila se ćirilica, naročito nakon ukidanja kosovskog ustava i Petar Ilić se isključivo potpisivao ćirilicom.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da bi sve bilo jasno, da li je Odeljenje za civilnu zaštitu, gde ste vi radili, bilo deo sekretarijata?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, bilo je deo sekretarijata.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U doba krize ili rata, koji su bili zadaci Odeljenja za civilnu zaštitu?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Sekretarijat za civilnu odbranu je obično učestvovao u sačinjavanju planova i mobilizacije. Isto tako, u popuni i sastavu jedinica korpusa zajedno sa Sekretarijatom za unutrašnje poslove.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kad kažete "za popunu jedinica korpusa", da li to mislite u klasičnom, vojnom, borbenom smislu ili mislite da on, u stvari, pruža nekakvu drugu vrstu pomoći?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Tu se više radilo o popuni radi izvođenja operacija na Kosovu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: I kakve je zadatke onda obavljalo to telo za civilnu zaštitu?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Popunjavalo je vojnim obveznicima jedinice korpusa, popunjavalo je vojnim obveznicima jedinice

redovne policije i isto tako je stvaralo jedinice civilne zaštite u Pokrajinskom sekretarijatu za odbranu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Možda ćemo ovde da nađemo na probleme u prevodu, jer koliko sam ja shvatio izrazi "zaštita" i "odbrana" imaju isti prevod na albanskom. Ali, postaviću vam ovo pitanje i nadam se da ćemo to moći da razjasnimo. Pored jedinice koja se zvala "Jedinica civilne zaštite", da li je, takođe, postojao jedan organ koji se nazivao "Jedinice civilne odbrane"?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: 1987. godine Teritorijalna odbrana je razoružana i ovo ću da objasnim, ako mi dozvolite... Razoružavanjem civilne odbrane, kao i ukidanjem ustava 1989. godine, kao i govorom koji je optuženi dao na Kosovu Polju (Fushe Kosova), svo oružje je otišlo u jedinice civilne zaštite i onda je vojni okrug bio odgovoran za to, a Pokrajinski sekretarijat za narodnu odbranu je bio odgovoran za vojne obveznike. I, ako mi dozvolite, ja bih nastavio da bih nešto razjasnio...

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Dajte da ja malo to razjasnim. Vi ste radili za jedinicu koja se zvala "Jedinica civilne zaštite". Koja je razlika između "Jedinice civilne zaštite" gde ste vi radili i "Jedinice civilne odbrane" gde su radili drugi ljudi?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Jedinice civilne zaštite imale su zadatak da pomažu stanovništvu u slučaju raznih nepogoda, a Jedinice civilne odbrane koje prema Ženevskim konvencijama (Geneva Conventions) nisu smele da nose oružje, zamenile su prethodne jedinice Teritorijalne odbrane i sada su se zvale "Jedinice civilne odbrane". Njih su uglavnom sačinjavali srpski građani. U njima nije bilo ni jednog jedinog Albanca, nakon, negde iza kraja 1980. godine.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Nakon tog razdoblja kraja osamdesetih godina, da li su te Jedinice civilne odbrane bile naoružane? Da ili ne?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, oni su svi bili naoružani kompletnim arsenalom koji je preuzet, odnosno opljačkan od jedinica

Teritorijalne odbrane. Znači, te jedinice bile su naoružane tim oružjem.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: U proleće 1998. godine, da li vam je postalo poznato da se u Prištini formirao jedan novi vojni organ? Samo da ili ne?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: 1998. godine formiran je štab.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Kako se zvao taj štab?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Pa to se... Čini mi se da se zvao "Zajednički štab", odnosno "Ratni štab" za Kosovo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Jeste li vi lično učestvovali na sastancima tog Zajedničkog ili Ratnog štaba?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Ne, to su bili tajni sastanci. Ja na njima nisam učestvovao.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Otkuda vam onda informacije o tome da je u Prištini osnovan taj štab?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Komanda korpusa bila je u centru Prištine, to jest Pokrajinski sekretarijat i komanda bili su istoj zgradi i tako sam onda dobijao informacije o onome šta se održavalo u zgradi.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je postojala neka konkretna osoba koju ste vi znali, a koja je bila član te zajedničke komande?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, znao sam ih mnogo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Možete li da nam kažete bar jedno ime?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Mogu.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Hajde da to prođemo malo sporije. Da li je bilo koji od vaših kolega učestvovao u radu tog Zajedničkog štaba?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: U tom Zajedničkom štabu koji je vodio operacije na Kosovu, učestvovao je Milomir Minić, Nikola Šajinović, Zoran Anđelković, kojeg je optuženi delegirao da bude šef kosovske vlade, Veljko Odalović, on je bio načelnik prištinskog okruga, Vojo Živković, predsednik Socijalističke partije Srbije, njegov zamenik Mitar Samardžić, zatim general Nebojša Pavković, general Lazarević, Petar Ilić, Miško Laković...

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li je to onaj isti Petar Ilić koji je bio na čelu sekretarijata, koji je bio vaš šef?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, isti Petar Ilić. Dalje, Miško Laković, šef Državne bezbednosti Ministarstva unutrašnjih poslova.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Jeste li vi ikada razgovarali o toj zajedničkoj komandi sa Petrom Ilićem?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Ja nisam razgovarao o radu te komande sa Petrom Ilićem, ali je on spomenuo da ona postoji.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Petar Ilić je vama spomenuo poslovanje te zajedničke komande?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, da, on je to nekoliko puta spomenuo u sekretarijatu i on je učestvovao na svim sastancima te komande koji su se održavali svakog utorka u 17.00 posle podne, zavisno od situacije na Kosovu. A Nikola Šainović bi često dolazio u vojnu komandu u Prištini.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gde su se održavali ti sastanci?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Ti sastanci su se uglavnom održavali u Skupštini Kosova, u kancelariji Anđelkovića, a ponekad i u bivšem Pokrajinskom komitetu, a isto tako, zavisno od okolnosti i u vojnoj komandi Prištinskog korpusa.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Jeste li ponekad videli kako članovi zajedničke komande dolaze na sastanke?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da, često bih viđao Nikolu Šajinovića kako stiže u komandu Prištinskog korpusa. Isto tako i generala

Lazarevića koji je bio komandant korpusa, on je, takođe, često dolazio tamo.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Šta ste vi shvatali, kakvo je bilo vaše razumevanje, koji su bili zadaci te zajedničke komande?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Pa dužnosti te komande mogu se veoma jasno ispričati, jer sve jedinice Prištinskog korpusa bile su spremne za rat, bile su mobilisane, a, isto tako i jedinice unutrašnjih poslova, kao i jedinice civilne odbrane i one su bile naoružane, iako je to zabranjeno Ženevskim konvencijama.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Mislim da niste odgovorili na moje pitanje. Moje pitanje je bilo: prema vašem znanju i shvatanju, šta su bili zadaci zajedničke komande? Šta je radila zajednička komanda?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Konkretno, ja mislim da je ta komanda planirala vojne operacije na Kosovu. Oni su planirali oružane sukobe. Ta zajednička komanda bavila se operativnim stvarima i donošenjem planova.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Budući da vi niste učestvovali ni na jednom sastanku te zajedničke komande, recite nam na osnovu čega, otkuda dolaze vaša saznanja o radu zajedničke komande?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Na osnovu mog rada u sekretarijatu i informacija koje su došle do sekretarijata.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koliko je vama poznato da li su zajedničke komande bile osnovane i na opštinskom nivou na Kosovu u to doba?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: U svim opštinama na Kosovu su, po uzoru na tu zajedničku komandu, formirane komande kojima bi obično bio na čelu predsednik opštine i tih je štabova, odnosno komandi, bilo ukupno 28, na opštinskom nivou.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koji je bio glavni zadatak ovih opštinskih štabova?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Glavni zadatak opštinskih štabova bio je da se spremaju za rat i da vode rat na Kosovu protiv Albanaca.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Ko se to spremao za rat?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Sve jedinice koje sam spomenuo, Jedinice civilne odbrane, Jedinice civilne zaštite, Prištinski korpus i Sekretarijat unutrašnjih poslova. Ali, dakle, najviše srpsko stanovništvo.

SUDIJA KVON: Gospodine Aljiju, kažite nam otkuda dolaze vaša saznanja o tome? Vi ste rekli da su vaše osnove za ta saznanja vaš rad u sekretarijatu i informacije koje su došle do sekretarijata, ali možete li da budete malo konkretniji? Kako ste vi to sve saznali?

SVEDOK ALJIU: Ja sam radio u štabu Teritorijalne odbrane osam godina, u vreme kada su u njoj zajedno radili i Albanci i Srbi, jer uvek bi izvestan procenat bili Albanci. Međutim, nakon razoružavanja Teritorijalne odbrane 1987. godine i nakon ukidanja Ustava 1989. godine, Albanci su isterani sa svih tih poslova, a posebno iz Teritorijalne odbrane kada su formirane Jedinice civilne odbrane. U tim Jedinicama civilne odbrane nije bilo ni jednog jedinog Albanca. One su se sastojale samo od Srba.

SUDIJA KVON: Gospodine Aljiju, ali ja vas pitam o zajedničkoj komandi. Vi ste rekli da je to bio organ koji je spremao rat protiv kosovskih Albanaca. Šta je osnova za tu vašu tvrdnju?

SVEDOK ALJIU: Ta komanda formirana je od strane optuženog i ta je komanda funkcionisala tokom celog rata na Kosovu 1999. godine. I vidite šta se dogodilo na ulicama i u gradovima Kosova i po celoj teritoriji Kosova.

SUDIJA KVON: Možda bi gospodin Sakson mogao ovde da nam bude od pomoći?

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Aliju, možete li da nam date neku konkretnu informaciju koja je došla do vaših ušiju godine 1998. ili u prvom delu 1999. godine, a koja je govorila o radu ili aktivnosti te zajedničke komande?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Ja nisam primio nikakvu konkretnu informaciju u pisanom obliku. Te su informacije bile tajne i išle su samo na neka tačno određena mesta, kao što je komanda vojske. Međutim, ako gledate kako su se oni ponašali na Kosovu, možete da vidite način na koji su oni operisali.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: A jeste li vi primili neke usmene informacije o tome šta su radili pripadnici te zajedničke komande?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Koje?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Usmene informacije sam dobijao u Pokrajinskom sekretarijatu od Petra Ilića.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Recite, molim vas, sudijama, konkretno kakve ste vrste usmenih informacija dobili od Petra Ilića o radu zajedničke komande?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Glavni zadatak zajedničke komande bio je da sprovodi politiku na Kosovu, da promoviše srpsku ideologiju i da daje podršku komandi Prištinskog korpusa i Sekretarijatu unutrašnjih poslova prilikom ispunjavanja njihovih vojnih dužnosti.

TUŽILAC SAKSON: Mogu li da idem dalje?

SUDIJA MEJ: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Aliju, da li čitate srpski?

SVEDOK ALJIU – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON: Želeo bih da vam pokažem neke dokumente.

SUDIJA MEJ: Gospodine Sakson, ako prelazite na neku drugu temu u svedočenju, možda je ovo pogodno vreme da napravimo pauzu?

TUŽILAC SAKSON: U redu.

SUDIJA MEJ: Gospodine Aliju, sada idemo na pauzu. Vaš iskaz ćemo da nastavimo tek u ponedeljak ujutru. Žao mi je što moramo da vas zadržimo, međutim sada moramo da se pozabavimo jednom drugom temom. Molim vas da se vratite ovamo u ponedeljak u 9.00 i da imate na umu da ne smete ni sa kim da razgovarate o vašem iskazu sve dok se on ne privede kraju. To se odnosi i na pripadnike tima Tužilaštva. Sada idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

(privatna sednica)